Διλήμματα που αφορούν την καθημερινή ζωή (Λίνα Γιαννάρου)

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 18 Ιανουαρίου, 2006

Εκκοσμίκευση ή πνευματικότητα στη ζωή της Εκκλησίας;

Μπορεί ο δημοσιογράφος να αποφαίνεται για την ενοχή ή την αθωότητα κάποιου;

Η τηλεόραση καταγράφει ή εκμεταλλεύεται τον ανθρώπινο πόνο;

Βιολογικό εισαγόμενο ή συμβατικό εγχώριο προϊόν;

Φθηνό βιομηχανοποιημένο ή ακριβό χειροποίητο προϊόν;

Με ή χωρίς οικιακή βοηθό;

Η εξοχική κατοικία είναι πολυτέλεια ή ανάγκη;

Μία δουλειά και ελεύθερος χρόνος ή δύο δουλειές και υψηλότερο επίπεδο διαβίωσης;

Διλήμματα που αφορούν την καθημερινή ζωή και δείχνουν πόσο δύσκολη είναι η διάκριση μεταξύ του «σωστού» και του «λάθους»

Έχετε σκεφτεί πόσα διλήμματα αντιμετωπίζουμε καθημερινά; Ακόμα και σε μία και μόνη επίσκεψη στο σούπερ μάρκετ, οι επιλογές που καλούμαστε να κάνουμε είναι δεκάδες – «να αγοράσω το φθηνό ή το ακριβότερο;», «το βιολογικό ή το συμβατικό;», «το εγχώριο ή το εισαγόμενο;» κ.ά. Αναρίθμητες μικρές και μεγάλες αποφάσεις, οι οποίες, ακόμα κι αν δεν το αντιλαμβανόμαστε κάθε φορά, αντικατοπτρίζουν σε ένα βαθμό τη στάση ζωής μας, εν τέλει την ηθική μας.
Είναι γεγονός ότι, στις σύγχρονες κοινωνίες, οι διαχωριστικές γραμμές μεταξύ του «σωστού» και του «λάθους», του «ηθικού» και του «ανήθικου» είναι μάλλον θολές και προκειμένου να μη «βασανιστούμε», συχνά λαμβάνουμε τις αποφάσεις με μοναδικό κριτήριο το «είναι προς το συμφέρον μας ή όχι;». Ποιος σκέφτεται αγοράζοντας, για παράδειγμα, ένα βιομηχανοποιημένο προϊόν ότι η φθηνή του τιμή

ενδέχεται να είναι αποτέλεσμα της παιδικής εργασίας σε κάποια αναπτυσσόμενη χώρα; Πόσοι από εμάς όταν αγοράζουμε ένα πειρατικό CD από κάποιο συμπαθητικό μετανάστη σκεφτόμαστε ότι έτσι στερούμε το εισόδημα από ένα δημιουργό που ίσως δεν διατηρεί παράλληλα θέση σε κάποια δισκογραφική εταιρεία ή εκπομπή στην τηλεόραση; Άραγε, τι κρύβεται πίσω από την απόφασή μας να προσλάβουμε μια οικιακή βοηθό ή να αγοράσουμε ένα εξοχικό σπίτι;
Εάν μάλιστα ασχοληθούμε με επιμέρους τομείς της δημόσιας ζωής, τα ερωτήματα πληθαίνουν: Οι δημοσιογράφοι μπορούν να αποφαίνονται για την ενοχή ενός ατόμου; Οι πολιτικοί πρέπει να διατηρούν μυστική την προσωπική τους ζωή ή να την προβάλλουν ως πρότυπο μέσω των ΜΜΕ; Είναι ηθικό να «στήνονται» εκπομπές πάνω στον ανθρώπινο πόνο; Και μια και βρίσκεται στην επικαιρότητα: Τί πρέπει να υπερισχύει στη ζωή της Εκκλησίας, η εκκοσμίκευση ή η πνευματικότητα;
Η «Κ» έθεσε μια σειρά από διλήμματα στους ειδικούς και ζήτησε τις απόψεις τους:

Εκκοσμίκευση ή πνευματικότητα στη ζωή της Εκκλησίας;

Η εμφάνιση και πραγμάτωση του χριστιανισμού στην Ιστορία υπερβαίνει τα όρια της θρησκείας και λειτουργεί ως ζωή εν αγίω Πνεύματι. Η ενότητα του εκκλησιαστικού σώματος βιώνεται ως «κοινωνία του Αγίου Πνεύματος», ενότητα χαρισματική και μαρτυρική, ενώπιον «βασιλέων και αρχόντων», των δομών και δυνάμεων του κόσμου, που καθιστά τον φορέα της Πίστεως του Χριστού σε «φως του κόσμου» και «άλας της γης», όπως συμβαίνει στα πρόσωπα των Αγίων.
Η ώσμωση όμως των χριστιανών με τον «κόσμο» και τις προκλήσεις του οδήγησαν και παρασύρουν συχνά από τη μαρτυρία και τον αγώνα για πρόσληψη και εν Χριστώ μεταμόρφωση του κόσμου στον «συσχηματισμό» μαζί του (Ρωμ. 12, 2) και μετάβαση από τον τρόπο υπάρξεως της Εκκλησίας, ως εν Χριστώ κοινωνίας, στον τρόπο υπάρξεως του πτωτικού και νεκρωμένου από την αμαρτία κόσμου. Ετσι, από τη μαρτυρία και το μαρτύριο, εξ-ιστάμεθα σε ένα εκκοσμικευμένο χριστιανισμό, χωρίς την πνοή του Αγίου Πνεύματος, φορέα κοσμικής εξουσίας, με εκκλησιαστικές ηγεσίες κατ’ όνομα χριστιανικές (και μάλιστα ορθόδοξες) και στην ουσία διεκδικήτριες κοσμικής εξουσίας και προβολής.
Ο μοναχισμός ως διαρκής ασκητική πάλη κατά της εκκοσμίκευσης σώζει την πνευματική και κοινωνική συνέχεια της Εκκλησίας των αποστολικών χρόνων, μέσω των Αγίων, που διακρατούν σε κάθε εποχή την αυθεντικότητα της εν Χριστώ υπάρξεως ως αγιοπνευματικότητα, μένοντας ξένοι προς τη θεσμοποίηση (δογματοποίηση) της εκκοσμίκευσης (Δύση) ή τις θλιβερές ατομικές απομιμήσεις της στην «καθ’ ημάς Ανατολή».

Πατήρ Γεώργιος Μεταλληνός - Κοσμήτορας Θεολογικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

Η τηλεόραση καταγράφει ή εκμεταλλεύεται τον ανθρώπινο πόνο;

Ο ανθρώπινος πόνος δεν μπορεί να αποσιωπηθεί ή να επικαλυφθεί με ένα «μπιπ», όπως συμβαίνει με τα «κακά λόγια» στα ριάλιτι. Ωστόσο, μπορεί και πρέπει να προσεγγίζεται με σεβασμό και όχι με μελοδραματική φλυαρία και άκαρδες λεπτομέρειες. Στις περισσότερες περιπτώσεις, η τηλεοπτική καταγραφή της ανθρώπινης δυστυχίας αποσκοπεί στον εντυπωσιασμό του τηλεθεατή, στην αφύπνιση του οίκτου του. Ταυτόχρονα, προκαλεί ένα αίσθημα ανακούφισης που πηγάζει από τη διαπίστωση ότι υπάρχουν και χειρότερα...
Αν και οι κανόνες δεοντολογίας του ΕΣΡ απαγορεύουν ρητά την απεικόνιση ανθρώπων σε οριακές στιγμές πόνου, οργής και απόγνωσης, οι κανόνες αυτοί παραβιάζονται, συχνά με τη συναίνεση του ίδιου του πάσχοντος. Ετσι, οδηγούμαστε σε μιαν ιδιότυπη πορνογραφία συναισθημάτων, κατά την οποία οι άνθρωποι αυτοξεγυμνώνονται ψυχικά μπροστά στην κάμερα και ο πόνος γίνεται μετρήσιμο μέγεθος και εμπόρευμα. Υπάρχει μια λεπτή γραμμή που διαχωρίζει τη συμπόνια από τη λεηλασία του ανθρώπινου πόνου και η χάραξή της δεν είναι μόνο θέμα κανόνων, αλλά κυρίως κουλτούρας, συλλογικής και ατομικής.

Μαριάννα Τζιαντζή - Δημοσιογράφος της «Κ»

Μπορεί ο δημοσιογράφος να αποφαίνεται για την ενοχή ή την αθωότητα κάποιου;

Ο καθένας μπορεί να αποφαίνεται για οτιδήποτε! Το ζήτημα είναι πώς στηρίζει την κάθε του απόφανση, τι τεκμήρια προσκομίζει για να την στηρίξει. Το ζήτημα, ωστόσο, περιπλέκεται όσον αφορά τους δημοσιογράφους εξ αιτίας τριών, κυρίως, λόγων. Πρώτον, ο Τύπος αποτελεί έναν ελεγκτικό των άλλων τριών εξουσιών μηχανισμό. Ως εκ τούτου, οι αποφάνσεις που διατυπώνονται είναι εκ προοιμίου φορτισμένες. Δεύτερον, οι δημοσιογράφοι είναι περιβεβλημένοι με το κύρος του Μέσου στο οποίο εργάζονται. Συνεπώς, οι αποφάνσεις τους έχουν ειδικό βάρος. Τρίτον, το ακροατήριο στο οποίο απευθύνονται είναι σημαντικά μεγαλύτερο από των άλλων επαγγελματιών, πράγμα που καθιστά τις αποφάνσεις τους ευρύτερα γνωστές, με όποιες συνέπειες αυτό έχει για εκείνον στον οποίον αφορούν. Οι λόγοι αυτοί επιβάλλουν μεγαλύτερη αυστηρότητα, προσοχή και αυτοσυγκράτηση κατά τη διατύπωση κρίσεων που αποφαίνονται για την ενοχή ή την αθωότητα ενός ανθρώπου.

Γιώργος Παπαγούνος - Καθηγητής Φιλοσοφίας και Βιοηθικής, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Βιολογικό εισαγόμενο ή συμβατικό εγχώριο προϊόν;

Έχει βρεθεί ότι περίπου 30% των φυτικών προϊόντων περιέχουν υπολειμματικά φυτοφάρμακα. Σε ένα ποσοστό περίπου 5%, οι συγκεντρώσεις ξεπερνούν τα «αποδεκτά» όρια. Πολίτες, πολιτικοί, αγρότες συμφωνούν ότι η στροφή προς τη γεωργία ποιότητας είναι μονόδρομος για το περιβάλλον, την υγεία και τη

βιωσιμότητα του αγροτικού επαγγέλματος. Ως τότε, όμως, θα εισάγουμε βιολογικά αχλάδια Αργεντινής, βιολογικά μάνγκο από το Περού, βιολογικούς χουρμάδες Τυνησίας που συσκευάζονται στη Γερμανία; Μπορεί εύλογα να ισχυριστεί κάποιος ότι τα τοπικά περιβαλλοντικά οφέλη από τη βιολογική καλλιέργεια ενός προϊόντος υποβαθμίζονται από την κατανάλωση ενέργειας κατά τη μεταφορά του στην άλλη άκρη του κόσμου. Επιπλέον, «κάθε πράγμα στον καιρό του και ο κολιός τον Αύγουστο». Τι κι αν οι φράουλες είναι βιολογικές άμα τις τρώω χριστουγεννιάτικα; Η απάντηση, λοιπόν, είναι απλή: προτιμώ βιολογικό εγχώριο. Και θα επιμείνω μέχρι να γίνει το όνειρο πραγματικότητα.

Νίκος Χαραλαμπίδης - Διευθυντής ελληνικού τμήματος Greenpeace

Φθηνό βιομηχανοποιημένο ή ακριβό χειροποίητο προϊόν;

Σε μια εποχή που πολλά έχουν αλλάξει, είμαστε υποχρεωμένοι να αναθεωρήσουμε και την έννοια του κόστους. Πόσο φτηνό είναι ένα προϊόν που κατασκευάζεται σε φάμπρικες όπου ανήλικοι εργάτες δουλεύουν μέχρι τελικής πτώσεως και αποκτά την επώνυμη ετικέτα του στην Ευρώπη; Πώς υπολογίζεται το κοινωνικό κόστος της απανθρωπιάς και της αποσύνθεσης του κοινωνικού ιστού στις περιοχές που μετατράπηκαν σε φάμπρικες περικυκλωμένες από παράγκες και λαμαρίνες; Στον αντίποδα, το χειροποίητο (το οποίο πριν από 50 χρόνια εθεωρείτο δεδομένο) σήμερα είναι ακριβό και απευθύνεται σε μια ελίτ. Για να γίνει προσιτό, συνήθως προέρχεται από κάποια αναπτυσσόμενη χώρα. Υπάρχει διέξοδος; Ναι, αρκεί να επαναπροσδιορίσουμε τις ανάγκες μας. Με τον υπερκαταναλωτισμό που μας διακρίνει, χρειαζόμαστε 2 με 3 φορές τους φυσικούς πόρους της γης για να ντύνουν, στολίζουν, νοικοκυρεύουν τις ανικανοποίητες ανάγκες μας και στη συνέχεια να θάβουν τα αντίστοιχα απορρίμματα. Μέτρο λοιπόν και στροφή στις πραγματικές ανάγκες. Για να μπορέσουμε να μετατρέψουμε το ερώτημα σε «αξιοπρεπές βιομηχανοποιημένο ή προσιτό χειροποίητο;».

Νίκος Χαραλαμπίδης - Διευθυντής ελληνικού τμήματος Greenpeace

Με ή χωρίς οικιακή βοηθό;

Εάν ισχυρίζομαι ότι χρειάζομαι οικιακή βοηθό διότι η υγεία μου δεν μου επιτρέπει να διατηρώ το σπίτι μου καθαρό ή διότι οι καινούργιες μου επαγγελματικές υποχρεώσεις δεν μου αφήνουν τον χρόνο να ξεσκονίζω τα βιβλία μου και να καθαρίζω το μπάνιο μου αντί να παίζω, λ.χ., με τα παιδιά μου, χρησιμοποιώ διαφορετικά κριτήρια από εκείνα που έχω κατά νουν όταν δηλώνω ότι θεωρώ τις οικιακές εργασίες μειωτικές και, συνεπώς, κάποιος άλλος πρέπει να τις κάνει κι όχι εγώ. Καλόν είναι, λοιπόν, να ελέγχουμε τους λόγους που κάποιος επικαλείται προτού αποφανθούμε περί του ηθικώς αποδεκτού οποιουδήποτε ενεργήματός του, της

πρόσληψης οικιακής βοηθού συμπεριλαμβανομένης.

Γιώργος Παπαγούνος - Καθηγητής Φιλοσοφίας και Βιοηθικής, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Η εξοχική κατοικία είναι πολυτέλεια ή ανάγκη;

Θεωρώ ορθό ο όρος «ανάγκη» να χρησιμοποιείται αποκλειστικώς για να δηλώνει τα πράγματα που χρειαζόμαστε απαραιτήτως και χωρίς τα οποία θα πεθαίναμε. Όλα τα άλλα είναι απόρροια επιθυμιών, οι οποίες διαμορφώνονται υπό το κράτος κοινωνικών, οικονομικών και πολιτισμικών πιέσεων και από τον ψυχισμό του καθενός. Βεβαίως, είναι πολύ πιθανόν η ικανοποίηση μιας επιθυμίας να αποτελεί ισχυρότερο κίνητρο από την αντίστοιχη μιας ανάγκης. Ωστόσο, σε καμία περίπτωση μια επιθυμία δεν είναι ανάγκη, stricto sensu. Ένα «εξοχικό» δεν ικανοποιεί καμία ανάγκη διότι κανείς ποτέ δεν πέθανε χωρίς αυτό! Η απόκτησή του μπορεί να ικανοποιεί είτε πολλές διαφορετικές επιθυμίες είτε κάποιο συνδυασμό τους: κοινωνική προβολή, φυγή από ένα ασφυκτικό αστικό περιβάλλον, απομόνωση και περισυλλογή, σύσφιγξη των οικογενειακών σχέσεων, δραστηριότητες κοντά στη Φύση κ.ο.κ. Το ερώτημα, ωστόσο, που ανακύπτει είναι ποιες άλλες επιθυμίες του ή κοινά αγαθά είναι κάποιος διατεθειμένος να θυσιάσει ώστε να αποκτήσει το «εξοχικό».

Γιώργος Παπαγούνος - Καθηγητής Φιλοσοφίας και Βιοηθικής, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Μία δουλειά και ελεύθερος χρόνος ή δύο δουλειές και υψηλότερο επίπεδο διαβίωσης;

Το ερώτημα είναι τι κάποιος θεωρεί «υψηλότερο επίπεδο διαβίωσης». Ορισμένοι έχουν υποστηρίξει ότι η ύπαρξη ελεύθερου χρόνου συνιστά το μείζον κριτήριο της ποιότητας ζωής. Μια τέτοια στάση δεν συνάδει με την πολλαπλή απασχόληση. Αλλοι θεωρούν ότι η αγοραστική δύναμη και, συνεπώς, το εισόδημα αποτελεί το κριτήριο της ποιότητας ζωής. Αρα, το ζήτημα είναι ποια από τις δύο αυτές στάσεις υιοθετεί κάποιος και γιατί. Ωστόσο, οι δύο αυτές θεωρήσεις της ποιότητας ζωής ερείδονται σε μια πλειάδα πολιτισμικών, ιδεολογικών, κοινωνικών, οικονομικών, ψυχολογικών παραδοχών και αντιλήψεων οι οποίες συχνά μεταβάλλονται, πράγμα που έχει ως αποτέλεσμα τη διαφοροποίηση του κριτηρίου της ποιότητας ζωής και, συνεπώς, των εκάστοτε επιλογών που κάνει κάποιος. Βεβαίως, αυτό το δίλημμα δεν υφίσταται για τους ανθρώπους που δεν μπορούν με τη μία μόνο δουλειά να αντεπεξέλθουν στις απαιτήσεις της καθημερινότητας και οι οποίοι στις μέρες μας συγκροτούν, δυστυχώς, μια πολύ μεγάλη ομάδα.

Γιώργος Παπαγούνος - Καθηγητής Φιλοσοφίας και Βιοηθικής, Πανεπιστήμιο Κρήτης

(Πηγή: "Καθημερινή" 10/4/2005)